

רב חיים ג'קטר
ר"מ, ישיבה תיכונית דבערגן קאונטי
חבר, ב"ד דעליזאבעט

לע"נ אמי מרתי חיה צפורה בת חיים

כתיבת תואר 'הרב' בכתובה

כשהתחתנתי עלתה השאילה אם לכתוב את התואר 'הרב' לפני שמי ולפני שם מו"ח שליט"א. שאלתי את דעתו של הרה"ג ר' יוסף בלאה שליט"א וראה בכתובתו שכתב חותנו הג"ר פינחס טייץ זצ"ל שם בתו רבקה בת הרב מרדכי פינחס (כך חתם שמו בשטרות). ולאחר הרבה שנים סיפר לי הג"ר גדליה דוב שווארץ שליט"א שהג"ר דוד ליפשיץ זצ"ל סידר קידושין לבתו, וכתב 'הרב' לפני שם החתן ובשם הכלה כתב "בת הרב גדליה דוב".

אולם לכאורה יש לתמוה על מעשים אלו, שהרי כתב הרמ"א (אה"ע סי' קכ"ט סע' ז') שאין כותבין בגט את התוארים רב או חכם כלל. בכל זאת, נראה לחלק בין כתובות לגיטין בשלשה דרכים:

א', הערוה"ש (שם סע' צ"ט) מסביר הוראת הרמ"א כיון שהגט הוא לשון הבעל אין דרך האדם לכנות א"ע בתואר כבוד. ולכן היות והכתובה היא לשון העדים ולא לשון הבעל ניתן לתאר את החתן ואבי הכלה בתוארי כבוד. וידוע הוא שמנהג הספרדים שכותבים בכתובה כמה תוארי כבוד לחתן ולכלה (והלא כך מתאים לחתן שדומה למלך).

ב', הגט הוא שטר קנין ולא שטר ראייה לדידן דפסקינן כר"א דעדי מסירה כרתי (עי' באריכות דברי הג"ר צבי שכטר שליט"א בספרו ארץ הצבי סי' כ"ג), והכתובה היא שטר ראייה. ומפני שהכתובה היא שיטר ראייה עדיף להרבות בסימנים אצל שמות החתן והכלה כמו 'הרב'. ומהאי טעמא פסק מרן הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל לכתוב שם משפחה בכתובה. ובגט מקצרים ככל האפשר, דכתב הרמ"א (אה"ע ס"פ קכ"ח) "תמיד יש ליכנס לספק חסרון מלספק שינוי", כי אין רוצים ליכנס לסכנה של גט פסול ולכן משמיטים שם מקום דירה בגט מפני "שמקום דירתנו מרופה בידינו" (שו"ע אה"ע סי' קכ"ח סע' ב'). וכן כותבים בעיר היושבת על חוף הים, "מתא דיתבא על כף ימא" ולא מפרשים שם של הים (כגון "נוא יארק דיתבא על כף ימא ועל נהר

האדסן") וכן פסק הרמ"א שאין כותבים כינוי משפחה בגט (שם סי' קכ"ט סע' ט"ז). ולכן בגט מצמצמים ככל שאפשר משום חשש טעות ולא כותבים תואר 'הרב'. אבל בכתובה יש לכתבו, כי אין פסול בכתובה יכול לגרום לאיסור אשת איש ומזירות ר"ל.

ג', מנסים בכמה אופנים להבדיל בין כתובה לגט. למשל כותבין ל'ירח' בגט ו'לחדש' בכתובה. גם אין כותבין שם מדינה בגט כדאיחא בתוס' סוף פ"ב דשבת והרבה נוהגים לכתוב שם המדינה בכתובה. ועוד, האשכנזים כותבים בגט בשלשה ימים (ע"פ הב"ש סי' קכ"ו ס"ק ו') ובכתובות בד"כ כותבים ימי החודש בלי ב"ת, כדברי הב"ש (מובא שם). וכן בגט כותבים כינויי המגרש ואביו והמתגרשת ואביה, משא"כ בכתובה האשכנזית. וכן אין רוב הקהילות כותבין שמות הנהרות בכתובה משא"כ בגט. ולכן כתיבת תואר 'הרב' בכתובה היא דרך נוסף לחלק בין כתובה לגט.

על כן אתי שפיר מנהגם של הגר"פ טייץ זצ"ל והגר"ד ליפשיץ זצ"ל לכתוב תואר 'הרב' בכתובה.

ויש להוסיף שבשום אופן אין לכתוב "בן הרב" או "בת הרב" אם אבי החתן או הכלה הוא ראביי ריפורמי או קונסרבטיבי. הלא סיפרה לי מרת עטרה טברסקי שתחי' שאביה מרן הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל היה מתכתב עם ראביי קונסרבטיבי, וראתה שאביה כתב באנגלית ולא בלשון קדש, ושאל אותו על כך. וענה מרן הגרי"ד זצ"ל שאם כותב באנגלית יכול לקרותו בתואר ראביי משום דרכי שלום אבל בלשון הקודש יצטרך לכתוב הרב ולא כרצונו. ואף על פי שאם אין כותבים 'הרב' אצל אבי החתן או אבי הכלה זה יכול להביא לידי מריבה, בכל זאת יש לחשוש לאיסור דאורייתא של חניפה בכגון דא.

העולה לדינא, יש לכתוב תואר הרב בכתובה אצל החתן, אבי החתן או אבי הכלה אם הוא בר הכי. וכן אמר לי ידידי הדגול הרה"ג ר' ברוך סיימאן שליט"א, שבכתובה שלו כתב הג"ר צבי שכטר שליט"א הר"ר (הרב רבי) ברוך חיים.